

MAGYAR KURIR

Indúlt Bétsből, Pénteken Augustus' 1 - ső napján, 1817 - dik esztendőben.

Nagy Britannia.

E' folyó Hónap' 12 - dikén tartotta a' Parlamentum, utolsó ülését ebben a' huzomban. Mind a' két ház másodfél órakor gyült öszve, és fél órával utóbb lépett-be szokott Kisérőivel együtt a' Regens Printz a' Felső Házba. Mihelyt ő Kir. Fő Herczégse a' thronuson helyet foglalt, egyszeribe elküldött a' híradó az Alsó Házba, hogy ezt a' Felső Házba való menetelre hívna-meg. Tüstént megjelent annak Orátora többed magával, és a' Regens Printzhez a' Parlamentom ülésének végéhez való közelgetése' okairól beszéllett, mellyre Ő K. Fő Herczégse, minekutánna külömkülféle projectumokat megerősített volna, e' következendő Beszéddel válaszolt:

„Uraim Mylordok! Nem rekeszhetem-be a' Parlamentomnak ezen ülését a' nélkül, hogy az Ő Felsőge mind tsak egy állapotban lévő betegségén való szomorúságomat ki ne jelentsem. Az az elevenség, mellyel az Urak azon különbözö tárgyaknak meg hányásáhozvetéséhez, mellyeket én az ülések kezdetekor az Urak figyelmetességébe ajánlottam, hozzá láttak, méltó az én leg érzékenyebb köszönetemre. Meg is vagyok gyözödve felöle, hogy azt a' szerentsés fordulást, melly a' mi belső állapotunkra nézve történt, egészen azoknak a' hasznos rendelkezéseknek, mellyeket az urak a' köz tsendesség fenn tartására tettek, és annak kell tulajdonítani, hogy az Urak állhata-

tosan meg maradtak principiumaik mellett, mellyek a' Constitutiót, 's az Országnak segedelemforrásait, és hitelét mind eddig fenn tartották. Ámbár fájdalommal kell említenem, hogy holmi álnok lelkü embereknek mesterkélkedéseik az ország' némely részeiben reá mentek is, hogy a' Jobhágyok sziveiket Ő Felsőge szeretetétől el idegenítsék, és őket erőszakos, és zenebonás tselekedetekre vegyék: de mind e' mellett is méltó okom volt örülni, látván hogy a' népnek legnagyobb részét a' jámborság, és a' közjó eránt való indulat lelkesíti. Nem lehet eléggé magasztalni azt a' békességést, mellyel a' nép a' leg nagyobb inséget viselte. Felette örvendek az Urak' azon benem való bizodalmanak, mellyet azzal jelentettek ki, hogy rendkívül való hatalmat adtak kezembe. Szivszerént bánodom én azon a' mi ezt szükségessé tette, és bizonyosok lehetnek benne az urak, hogy én ezen hatalommal tsak mértékletesen, de hathatósan fogok élni az Ő Felsőge' hiv alattvalóinak védelmére 's bátorságára. — „Alsó Házbeli Uraim! Köszönöm az Uraknak azon pénzbeli ajánlásaikat, mellyeket nekem rendeltek, és azon serény vi'sgálásokat, mellyeket az Ország, jövedelme 's költsége felett az én kéresemre tettek. Gyönyörüséggel tapasztaltam, hogy megmutatták az Urak azt, hogy a' Status' szolgálatjának minden ágazatait meg lehet bírni a' nélkül, hogy a' nép' terhe sokasodjon. Elégséges tanubizonyosságúl szolgálhat a' közönséges Hitek

nek mostani állapotja arra, hogy böltsen, és szélesen ki voltak találva azok a' Financziái rendelkezések, mellyeket az Urak e' jelenlévő környülállásokra nézve tettek. Egészen úgy hiszem, hogy a' jövedelem ben találtató hijjánosságot nem egyéb okozta a' múltt esztendei rossz aratásnál, és reményilem, hogy ezen jövedelem mindig inkább inkább fog nevedni. — „Uraim Mylordok! Az a' rendelés, melly a' Parlamentom' üléseinek kezdődésével tétetett arra nézve, hogy ujj ezüst pénz hozasson folyamatba, közönséges meg elégedéssel végre hajtatott, és a' Parlamentomtól meg állapított Systemának tökéletesítésére, a' Közönségnek könnyebbségére arany pénzek is verettek, mellyeknek egészen más nevezetek van, mint az elébbieknek volt. Igen nagy okúl szolgálhat meg nyugtatásunkra az, hogy a' Száraz Földnek nagy részén gazdag aratás fog lenni. Ezen szerentsés ajándéka a' Gondviselésnek tsalhatatlanúl meg fogja enyhíteni, ha egészen semmivé nem teszi is azt az inséget, mellyet olly sok Európai Nemzeteknek kellett a' múltt Esztendőben szenvedni, és hizekedek magamnak azzal, hogy mind a' magunk országára, mind minden más országokra nézve számot tarthatunk a' kereskedés' javulására. Nem botsáthatom úgy széllyel az Urakat, hogy szívekre ne kötném azt, hogy azon különböző tartományokban, mellyekbe széllyel mennek, igyekezzenek egész erővel a' veszetség' és ámittás' minden okait kiirtani az alsóbb rendűek között, és ne múlassanak el semmi alkalmaztosságot is, mellyben azt fejekbe verhetik, hogy az egyességnek, és a' törvények eránt való engedelmességnek a' lelke szinte olly elmulhatatlanúl megkívántatik az ő közjovára, 's az egész országnak boldogságára nézve.“

Még az ezt megelőzőtt napon egy beszédet intézett *Braugham* az alsó ház-

hoz, melyből egyebek között a' következő éles kifejezéseket szemelték-ki közönséges leveleink: —“

„Ha hazánknek sarkalatos principiumai ezen lefolyt üléseinkben meg nem sértettek volna; ha ezeknek végek felé a' nép' szabadsága a' maga előbbeni állapotjában meghagyatott, 's a' Korona' hatalma a' maga törvényes határai között megmaradott volna: nékem most nem kelle ne ezen háznak figyelmetességéhez folyamodnom. Hanem, minthogy azok a' nagy reménységek, mellyekkel magát ezen üléseknek elején oly nagyon ketsegettette országunk, megtsaltak bennünket; 's mint-hogy a' nemzetben, egyenként vétettétvén minnyájunknak jusaik 's kiváltképpen mindeneknek személyes bátorsága a' Ministerek' tettzésére bizattatott: mind ezekre nézve közelébről való megvizsgáltatást kíván hazánk' belső állapotja, és én jóvalom, hogy intézzünk egy kérelmet Országlószékünkhöz, azért, hogy Ministereink azzal a' nagy hatalommal, a' melly kezeikbe adatott, ne éljenek vissza. Soha nem uralkodtak még Angliában oly inségek és szenvedések, mint mostani üléseinknek eddig lefolyt ideje alatt; soha sem bizonyított a' Britanniai derék nép a' maga képének viselői és Consitútzioja eránt nagyobb bizodalmat, mint ezen idő alatt. — Mit tselekedtek még is Ministereink? A' helyett, hogy a' nép' panaszain segítettek volna, annak nagy számú kérőleveleit elő se' vették. A' helyett, hogy a' nép' szenvedéseit tekintetbe vették volna, annak szabadságát keskenyebb határok közzé szoritották. Nem célzok én beszédemmel egyenként vévén úgy mondatott Reformatorkainknak nem okos gondolataikra: tsak az egészszet veszem tekintetbe. Azt is megvallom, hogy jóvült valamit állapotunk ezen idő alatt; a' jó aratáshoz való reménység is könnyebbítivalamennyire inségeinket. Hanem az, hogy Státuspapirosaink' betse

nevekedett: ez inkább csak kereskedésünk megtsökkenését bizonyítja, minthogy ebből csak a következők, hogy tőkepénzes embereink kész pénzeiket a kereskedésre haszonnal nem fordíthatván, a Bankóba adják: tehát gyűlni kell benne a pénznek. Melly szomorú állapotban vannak pedig manufaktúráink! Egy takáts, akár melly szorgalmatosan dolgozzék hétenálta, nem kereshet többet 3 vagy legfeljebb négy forintnál. Ministereink ugyan azt mondják 's mondhatják is, hogy hazának állapota sokkal jobb most, mint ennekéltte 4 hónapokkal volt: de hát következik-e ebből az, hogy itt megállván kezeinket a zsebünkbe dugjuk? Országulásunknak egész alkotmányát meg kell vizsgálnunk, 's kivált kereskedésünket kell jó lábra állítanunk, 's a többi. — *Brougham* után *Burdett* beszéllett, 's mindketten igen heves sértegetésekkel illették *Castlereagh* Ministert. Ő is hathatósan védelmezte magát. — A vetélkedés éjtelig tartott. A Ministerek voltak a győzedelmesek: nem állott-meg az ellenkező részen lévők jóvállása.

Koburné ő Királyi Hertzegasszonyága, a Nagy Britanniai Korónaörökös, várandó állapotban lévén, hozzávetés szerént a jövő Oktober' elején fog lebetegedni. Eddig azért nem hirdettek reá nézve, mint az ilyen környülállások között az Uralkodo Házaknál szokásban van, közönséges imátságokat, hogy ne talám a közönséges örömmel való várakozásnak valamelly véletlen történet miatt a következés meg nem felelvén, az ez által okoztatható közönséges megszorodás elkerültethessék. Hanem, minthogy minden tekintetben kívánt jó egészsége jár ő Királyi Hertzegasszonyágának, tehát gondólják, hogy minden órán ki fognak hirdettetni az érette való közönséges imátságok.

A múlt kedden kijött M. Kurirban a 69-dik lapon említettik, hogy a Parlamentumnak mind két házaiban oly végzés (jóvállás) járt volna kézrölkézre, hogy a tengeri és száraz katonaság között ennekutánna minden vallásra való tekintet nélkül a R. Catholicusokat (minden tisztségekre (egész a fő Generalisig és Admirálisokig) fel kelljen venni, a nélkül, hogy az úgynevezett *Megtagadó Esküvésnek* letétele kívántassék tőlök.

A *Morning Chronicle* említi most, hogy ez a jóvállás mind két házakban jóvá hagyattván minden jó gondolkodású lakosoknak örömeire törvényé tétetett, ily kifejezésekkel: *Ez a törvény hatalmat ad a Ministereknek, 's tengeri és száraz Fővezéreknek, hogy eme Megtagadó törvényre való minden tekintet nélkül tiszteket tehessenek, 's a többi.* —

A *Times* így szoll erre: — „Némelyek, úgy mond, azt gondolják, hogy ezen törvény által most minden megadott volna, a mit csak valaha a Parlamentumban *Lord Grey* és *Grenville*, minden ékes és gyökeres szollásbéli tehetségek által sürgettek. Megtsalják magokat. Mí úgy itélünk, hogy a nevezett Lordoknak iparkodása eleitől fogva oda czélzott, hogy a R. Catholicusoknak a katonai előmenetekre való tekintetben, az egyéb vallású lakosokkal egészen egyenlő jusok adattassanak. Ez a most meghatározott törvény pedig csak just ad az Országlószéknek arra, hogy valakit, ámbár R. Catholicus hiten legyen, száraz vagy tengeri katona tisztségre emelhesen, a nélkül, hogy azt kívánja tölle, hogy a Megtagadó esküvést letegye: de nem azt tartja ez a törvény, hogy ezeknek magoknak legyen egész jussok arra, hogy a tisztségre való emeltetést, ily módon kívánhassák.

(Ezen *Megtagadó Esküvésnek* tartása eddig abban állott, hogy az Anglus

Király, és nem a' R. Pápa légyen az Eklelesia' feje. De jó ideje már annak, hogy ennek letétele nem kívántatott az Anglus armádáknál a' Catholicusoktól, 's ezek, az egy fő vezérséget kivévén, valamint a' szarazi úgy a' tengeri seregeknél is minden egyéb tisztségekre eljuthattak. *Angliában* több oly törvények találtatnak, a' mellyek, ha szintén még eddig formszerűen megmásoltatva nintsenek is, nem gyakoroltatnak, vagy nem élnek vélek: de azonban, ha valaki előállana 's ezeknek betölttetéseket kíváná, azonnal bé kellene tölteni őket. Erre nézve nevezte az efféle törvényeket ama' híres törvénytudó *Blackstone*, Előre nem vigyázó k' keletzések, Törénék).

Északi Amerika.

Mit tehessen egy nemzet, a' hol egygyesség uralkodik minden napi példadadások által mutatják ezen szabad Státusnak lakosai. Most egy olly társaság állfenn köztök, melynek nyilvános célzása az, hogy azt, a' mit meghatározott tilalom által véghez vinni nem lehet, öszszeszövetkezés által hajtsa végre. Azt akarják ezen társaságnak tagjai lehetségessé tenni, hogy az ő országoknak semmi idegen, kiváltképpen pedig semmi Angliai portékára ne legyen szüksége. Főbb és mozgató tagjai a' társaságnak, egy *Jefferson*, egy *Adams*, egy *Maddison*, 's egy *Monroë*, a' mostani előlülő. Mit nem lehet egy olyan öszszeszövetkezéstől várni, a' melynek tagjai között ily nagy nevek fordulnak elő!

A' Napnyúgoti Floridai *Pensacola* nevű várbéli Spanyol Kommandans azon Amériikai hajóktól, kik az ezen várnak szomszédságában fekvő Amériikai seregeknek eleséget hordanak, vámot kérvén, az Amériikai újságlevelek bosszankodva panaszkodnak a' Spanyol Kommandánsnak ezen tselekedetéért. De, hát ezt kérdik mások, mit keresnek az Amériikai seregek ily közel ezen várhoz? Ha vámot nem

akarnak adni, mennyenek messzebb onnét.

Ezen szabad Státus' lakosai arra a' tökéletességre vitték, minden veszedelmessége mellett is, a' gőzhajóval való járástkelést, hogy *Monroë* az ő új Elölülőjök is egy ilyen hajón útozik most az országnak partjai mellett a' tengeren, vizsgálódás végett. Már három gőzbattériának készittetések eránt tett rendelést, mellyek között egy-egy, 120 lónak erejével bir. — (Ezen battériákon talám, kikötőhelyeknek torkaikban álló gőzhajókat kell értenünk, mellyet a' gőzhajóknak feltalálója *Fulton*, halála előtt nem sokkal talált volt fel és jóvállott az Amériikai Országlószéknek; de a' mellyeknek hasznára való fordittatásokat ő maga meg nem érthette volt. Az ilyen gőz-hajó-bástya, vagy battéria, ha szintén messze ki nem mehet is a' nagy tengerre, igen jó oltalmazó alkotmány még is, azért, hogy minden felé mozgathatják 's forgathatják a' kikötőhely' öbliben, akár legyen szél akár ne. Azt tartják felölle, hogy egy kikötőhelyet akár mi nagy ellenséges holyós sereg ellen megoltalmazhatni egy ilyen gőzfregát által).

Mennyire tökéletesült itt a' hajózásnak ezen mestersége, megítélhetni tsakez egyből, hogy *Philadelpiától* fogva *Quebekig* (a' melly út 700 Anglus, közel 200 Német mértföldet teszen), a' *Delaware*, *Hudson*, *Schamplain*, és *Sz. Laurentzius*, részint folyó részint álló vizeiken, 4 nap alatt viszi-el a' postahajó az utasokat 50 Dollarért (tallérért); pedig éjjelre kiköt.

P o r t u g a l l i a.

A' *Brasiliai* örvendetes hírek újabb tudósítások által is megerősítették. A' *Lisbonai* újság hivatalos tudósítás által jelenti, hogy a' támadók' serege *Cap-Sant-August'* táján a' *Bahiai* Királyi seregek által megverettétvén, ezt a' környülállást a' *Pernambukói* lakosok, vala-

mint *Olindában* úgy *Recifében* is, tudniillik a' városnak mind két részében, haszenra fordították. Zászlókat függesztettek ki annak jeléül, hogy a' Királyhoz való engedelmességre vissza térnek. A' támadóknak néhány vezéreik, kik kevés néppel az ország' belsőbb részeire szaladtak, ott üzöbe vétették, 's kétségkívül nem soká kézre kerítettnek.

Egy *Párisi* újság szerint azok az útasok, kik azon a' hajón jöttek, melly ezen szerentsés történetről való hírt hozta *Lisbonába*, még a' következőket adják a' hivatal szerint való tudósításokhoz: — „Ők 40 napok alatt érkeztek a' Pernambukói kikötőhelyből *Lisbonába*. Azok a' Királyi seregek, mellyeket a' Bahiai Kormányozó Gróf *Arcos* a' Pernambukói támadók ellen küldött vala, tsak magokra és minekelőtte még a' Rio-Janeirói seregek megérkeztek volna, verekedtek meg a' támadókkal. Május' 19-dikén és 20-dikán történtek a' verések, mellyeknek kimenetele a' lett, hogy a' támadók' serege megverettétvén, a' Királyi győzedelmes seregek bementek a' városba. A' támadók vakmerő módon védelmezték magokat. A' főbbek az ő vezérjeik közül, verekedve hullottak el: a' támadás' gerjesztője *Maartinez* pedig az erdőkre futott el. Ez a' hír nagy örömet okozott *Lisbonában*.

Spanyol Ország.

A' *Madridi* lakosok' kívánságára megengedte a' Király, hogy ezek bizonyos betsület címert hordozhassanak annak az ostromoltatásnak emlékezetére, mellyet a' város 1808-ban a' Frantzia seregektől a' *Napoleon* tulajdon vezérlése alatt Decembernek három első napjaiban szen-

vedett. A' feltételek azonközben, mellyekre nézve valaki ezen czimernek hordozhatásától kiszorittatik, olyanok, hogy igen sokan ki fognak szorittatni, úgy mint: — Kirzorittatnak innét mind azok; *először*, a' kik első, második, vagy harmadik kézből, nemzeti jószágokat vásárlottak; másodsor, a' kik ezen jószágoknak eladattatásokban, egyenesen vagy mellesleg való módon részesültek; harmadszor, kik a' nem törvényes Uralkodótól valamelly hivatalt vagy méltóságot elfogadtak; negyedszer, a' kik ezen Uralkodó alatt a' városi őrző seregnél tisztséget viseltek vagy annak lovasságánál szolgáltak.

General *Lacy*, *Majorca* szigetére megérkezett, és ott várja, hogy mit fog a' Király eránta határozni.

A' *Spanyol* Országlószék két kézre fogta az Amériki engedetlen tartományok ellen való dolgozást. Hogy 1500 emberek a' *Terrafermai* partokhoz megérkeztek, már tudva van. Ezek *Venezuelának* meghódoltatásán fognak iparkodni, a' hol *Bolivar*, a' ki eddig Fő Generalisnak nevezte magát, most már *Venezuelai* Respublika' Elölülőjének nevezi, 's egyszersmind az *Uj-Grenadai* Fő Generalisi titulust is viseli, a' melly országnak *Venezuelával* való öszszetoltatása még most vétete munkába.

Az idén még két rendbéli expeditziók fognak *Kadiksból* Déli Amerika felé, fegyveres seregekkel, útnak indulni. Ez egyenesen *Perunak* veszi útját az ott lévő Királyi seregek' segítésére; 13 szállító hajókból áll, a' mellyeket két fregát és egy Brigg kísér. — A' második expeditzió is útnak indulni szándékszik még ezen nyárnak vége felé ugyan oda.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Jul. 20-dik napján 328½ — 30-dikán 327 — 31-dikén 326½ — forintot.

A' Marhahúsnak fontja Bétsben, Augustusra, 32 krajtzárra határoztatott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Ambár a' Kurir éppen a' közelébbi alkalmatossággal közölte azt a' szomorú esetet, melly *Rimaszombathban* Juliusnak a' közepén történt; mindazáltal mivel ő csak egy más ujjságból vette azt által: tehát nem tartja feleslegvalónak e' következő eredeti környülállásosabb, és bővebb tudósítást, mellyet csak most kapott, érdemes Olvasóival közleni:

Rima-Szombath, Jul. 15-dikén 1817.

„Borzasztó vala a' máinap Városunkra nézve, két igen különös tekintetből. Egyik az, hogy nálunk a' nyáron és tavaszon majd semmi eső nem volt, legalább soha meg nem ázott a' földünk; csak annak a' kevés hónap nedvével voltunk, melly a' múltt esztendőben Lutza napján esett, és mintegy fél tenyérryire takarta el a' földnek színét. Kívánatos volt tehát nálunk az eső, és midőn e' f. h. 12-dikén dél előtt egy kis eső perdült, úgy annyira örültünk, hogy szintén repdestek sziveink. Estve felé, Délről egy rettentő felhő kerekedett, a' melly szörnyítő villámlás, menydörgés, és tsattogás közt, dühös széllel öntötte inkább, mint sem hullatta az esőt, és jég darabokat. Azt gondoltuk, hogy az Ég reánk szakad, — minden égi tsatornák meg nyiltak. De mégis a' jég, már meg érlelt, és részint meg aratott gabonánknak nem sok kárt tett; a' mi kár vagyon benne, inkább a' szélvésznek tulajdonithatjuk. A' szomszéd *Osgyán* Helységben az Evangelicusok Templomában, le esett az Isten nyila, de tüzet nem gerjesztett. — Rettenőbb a' mi következik: a' helybéli tit. Plébánosunk, egy Harangot e' f. h. 15-dikén Méltós. és közönségesen szeretett Püspökünk Gróf *Eszterházy László* úr Ő Nagysága által meg szenteltetni akarván, — azt csak kevéssel az előtt a' To-

ronyból le bortsáttatta. — A' Harang szerentsésen már a' földet érte; a' bámulósokaság nézésére tódult, 's ekkor a' Torony' egyik ablakából kinyiló gerenda, a' tsigával, 's kötéllel együtt le szakadt, és az öszve szorúlt sokaság közül 2 asszonyt, 1 legénykorban lévő Ifjat, 2 fel serdültt gyermeket agyon vert, 3-at pedig tetemesen meg sebesített, kik közül egyiknek az életéhez is kevés reménység vagyon. Meg fizették ezek szegények a' bámulásnak bérét. Egyszersmind pedig ez a' szomorú példa tanúságul szolgálhat, hogy miként kell olyan helyeken forogni 's bámúlni. Igen nevezetes dolog a' többi között az: hogy egy szerentsetlen anya, éppen az emlőin szoptatta gyermekét; az anyyát agyon ütötte a' gerenda, az ártatlan gyermek pedig, minden sérelem nélkül meg maradt. Nem lehet leírni, hanem csak képzelni, millyen rettenetes volt a' történet után, a' zugás, és zendülés. A' Férj Feleségét, ez amazt; az anya gyermekeit, ezek Szüleiket a' tolongó sokaság között szintén Fellegeket hasogató jajok közt keresték 's tudakozták.

Ezen erőszakos halálnak nemével ki múlttak közzül, az egyik asszony viselőjében, minden orára várandó volt, kinek gyászos halálát neveletlen árvái siratják; a' másik pedig 6 szintén, neveletlen árvákat hagyott maga után; az Ifjú az egyik gyermekkel egy Bodnárnak; a' másik gyermek pedig egy Tsizmadiának fiai voltak, kik mind ketten minden gyermek nélkül maradván, vigasztalhatatlanul kesergik kedves fiaiknak véletlen halálokat.“

~~~~~

Miskoltz Julius 22-dikén. Tegnap délután szörnyü nagy égi háború kerekedett Városunk felett. A' villámlások egymástérő sebességgel hasogatták a' komor fellegeket. Éppen a' Templomban

voltak az Evangelicusok, mikor egyszerre nagyot villámlik, és az erre következő rémítő tsattanással egy időben meg esett a' nagy szerentsétlenség. A' Templomnak tornyán lévő aranyos gombot meg ütötte a' villám, és a' bennlévők között senkit ugyan egyszerre meg nem ölt; de többeket meg sebesített. Egy szolgálónak egész testén, karján, fején olyan vonásokat csinált, mintha tüzes vasat huzogattak volna rajta végig. A' helyén mindenütt fel kelt a' bőre, és tüzes hólyagokat okozott. A' kiket ért utjában ez a' kóborló menykő, mint néhol nevezik, azoknak különösen a' tsizmáikat mind öszve szaggatta. Egy asszony személy alig ha meg nem hal, úgy öszve törtetett. A' Templom 45, 's 50,000 forintokra ha fel áll ismét úgy, mint volt.

Veszprém Vármegyéből Jul. 25-dikén. —

Megyénknek egyik nevezetesebb városában a' Tiszta Buzának Pos. Mérejét 14 forinton tartották a' piatzon; de úgy sem vették. A' Rozs 8; az Árpa 6 forint volt; pedig még nem is nyomtattak, tsak az asztagok' nagyságától, és sűrűségétől ijedtek meg a' tavalyi gabona drágaságát tsináló kereskedők.

A' Hazai Tudósítások ezt írják Kikindárol:

Az ide való Szabad Kerületnek Commissariusi Hivatalába, melly egyszersmind a' Tömösi Kir. Administrationál lévő Assessorsággal is egybe vagyon kaptsolva, még a' múltt az az Junius közepén fényes készüléttel be avattatott a' Nagy Méltóságú Magyar Kir. Kamaránál eddig Titoknokságot viselt Tekintetes *Novák Ferentz* úr.

Bihar Vármegyéből az emberszeretnek két igen szép példáiról tudósítatunk. Az egyiket adta ezen Vármegyé-

ben Birtokos Cs. K. valóságos Titkos Tanácsos, és Borsod Vármegyének Fő Ispánnya Nagy Méltóságú *Klobusitzky József* úr ö Exc.ja, azzal, hogy 14 Tirolisból kivándorlott Familiákat *Madarász* és *Oláh Homorogh* nevű jószágaiba befogadott. Azoknak az Oláh Zselléreknek megüresedett helyeiket töltötte-be ennél fogva ö Ex.ja, a' kik e' közelebbi szűk esztendőben honnyaikat 's telekjeiket titkon elhagyták. Helybe hagyta ezt a' tselkedetet a' Tek. Vármegye is, mellynél eránta jelentést tétetett. De nem lehet hogy ditsérettel ne emlittsük azt a' példás kegyességet, mellyet ezekhez a' jövevényekhez ö Ex.jának áldott jó szívü életepárja mutatott, egyszeribe hasznosan foglalatoskodtatván, és így élelmek keresésére segítvén őket.

El halgathatatlan az a' jó szívűség is, mellyet Leopold Rendjének Commendator, és Cs. K. Kamarás Mélt. Gróf Vásonkői *Zichy Ferentz József* úr ö Nagysága Diószegi Uradalmában lévő jobbágyi eránt megbizonyított. Mikor legnagyobb inségben voltak azok, t. i. most aratás előtt két héttel 2000 Pos. mérő kenyérnek való Búzáat osztatott ki ö Nagysága közöttök, a' nyáron által három ízben segítettte őket pénzel, melly öszveséggel többre megyen 4 ezer forintnál. Ha tsak könnyen számlálnánk is, ö Nagyságának utóbbi áldozatja hatvan ezer forintnál többre menne. Jól esik, mikor halljuk, hogy Hazánknak ily Nagy Lelkü Oszlopai vagnak.

B é t s.

A' *Lemberg*ből Jul. 21-dikén indult tudósítások szerént, Felsőcs Urunk és Asszonyunk, kik útjokat *Brodyba* vették vala, 17-dikben *Lembergbe* vissza érkeztek. — Jul. 18-dikát a' *Lembergi* Universitásnak, az ahoz tartozó külömbkülömb múzeumoknak, a' Könyvesháznak, a' *Gymnasium*nak, a' *mustra-főoskolának*, a' városi oskolának, 19-dikét pedig az

Örmény Apátzák' klastromának 's Oskolájáaak; 's egyéb Szerzeteknek és ispotályoknak megnézegetésére fordította Császár ő Felsége. Ezeknek minden környüllásaikra különös atyai figyelmetességet fordítani, 's erántok bő kezű alamisnálkodással viseltetni méltóztatott ő Felsége. — Ugyantsak 18-dikban estve a' Lengyel theatromot méltóztatott ő Cs. Kir. Felségek a' magok jelenlétekel megtisztelni. A' lozsik megvilágosittatva és oly tele voltak, hogy még szaporítani is kellett őket, hogy az előkelők annál inkább megférhesenek. Ő Felségek nagy örvendezéssel fogadtattak. Nagy volt az örvendező tapsolás kiváltképpen a' bérekesztő éneklés' alkalmatosságával.

~~~~~

A' Grétzi és Bétsi újságlevelekben ilyen tudósítás jött-ki Stiriából *Radkersburgból* a' jó aratásról és boldog jövődő eránt való jó reménységről, Jul. 20-dikáról: —

„Ritka történet, hogy valamelly esztendőben mind a' mezei mind a' kerti termések egyenlő gazdagon megáldattasának, minthogy az időjárás, melly az egyikfélének hasznos, a' másiknak gyakran ártalmas szokott lenni. Éppen ezt a' ritka történetet hozta-el az idén nállunk a' jó időjárás. Minden féle gabonáink vagy már learattattak, vagy éppen most arattatnak, 's nagy bőséggel jutalmaztatják a' szántóvetőknek fáradságát és költségét. Egy formálag ezt mondhatjuk az árpáról, rozsról, 's buzáról is. A' *krump-li*, ez a' minden gabonák' valóságos *Surrogatuma*, a' melly azólta, hogy termesztése lábra kapott, már az éhelhalástól sok ezer embereket megmentett, 's az afféle éhelhalást, melly az előbbeni világot gyakran meglátogatni szokta volt, mint látszik tsak nem lehetlenséggé tette, valamint szintén minden egyéb kerti, répa, murek, és hivylykes vetemények, gaz-

dag terméssel biztatnak. A' téli gyümölts, kivált az allyasabb vidékeken, olyan bőséggel van, hogy támogatni kell a' fák' ágait, különben özsze törnének. Így megáldatva vannak a' rétek, kaszállók, szőlőhegyek, 's minden egyebek; széna tsinálásra 's aratásra leg szebb napok járnak. A' néhány esztendőktől fogva kesergő természet, úgy szollván tsaknem egészszen letette a' vastag gyász ruhát. A' szomszéd Magyar országból is hasonló örvendetes híreket veszünk, a' hol a' rozsot és árpát már fél annyin is adják mint eddig adták, 's kétségkívül nem soká még oltsóbbért is oda fogják adni.

De ezt tsak átaljában lehet így érteni, mert éppen az a' kedvező meleg idő, melly ezt a' bő termést okozta, tsakugyan helyen-helyen meg is károsított némelly vidékeket, az által, hogy nem tsak veszedelmes jégessöket, hanem sok vízáródásokat is okozott a' hónap hirtelen való elolvadása miatt.

J e l e n t é s.

Ujjra ékesíté Litteraturánkat Fő tiszteletü *Tóth Ferentz* úr illy tzimü Munkájával: *Keresztyén Erköltstudomány, irta Tóth Ferentz a' Pápai Reformata Szent Ekklesiának Lelki Pásztorá, és a' Helv. Vallástélelt tartó Túl a' Dunai Superintendencia' Consistoriumának Egyházi Fő Notariusá. Pesten Trattner János Tamás betüivel, 's költségével 1817.* A' Vallásra nézve itt is különösen érdemesítette magát ezen Tudós Hazánkfia. — Vajha Predikátori Munkáival is boldogítaná Hazánkat. — Elég legyen ezen Könyvről most tsak azt irni ide ditséretül, a' mit a' T. T. Censor Urak annak első oldalára tettek: *Opus doctum, pium, utile, diu desideratum, ac multorum votis expetitum.* Ez az Irónak XI-dik Munkája, melly már ki van nyomtatva.